

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

راهکارهای نوین در تدریس

مهديه راست بالا^۱، گلسیما عباسی شیطان^۲، مجتبی بشارت^۳، فاطمه احمدی افشار^۴، سمیرا شمس حیدری^۵

۱- کارشناسی زیست شناسی، دانشگاه زابل

۲- دبیرآموزش و پرورش، ارومیه

۳- کارشناسی مهندسی تکنولوژی مکانیک خودرو، دانشگاه غیدانتقاعی فراز

۴- دبیرآموزش و پرورش

۵- کارشناسی علوم اقتصادی، پیام نور منجیل

M.rastbala@gmail.com

چکیده

راهکارهای نوین در تدریس شامل بهره‌گیری از فناوری‌های آموزشی، ترکیب روش‌های فعال و مشارکتی، توجه به نیازهای فردی دانش‌آموزان، ایجاد محیط یادگیری دینامیک و تشویق به تفکر انتقادی می‌شود. همچنین، توسعه مهارت‌های ارتباطی و همکاری، ارتقاء انگیزش و اهتمام به تنوع فرهنگی نیز جزء راهکارهای مهم در تدریس به‌شمار می‌روند. علاوه بر این، استفاده از رویکردهای تدریس مبتنی بر مسائل و پروژه‌ها، ترویج یادگیری مستند، اعمال ارزیابی فرایندی و فراگیرانه، انعکاس بر تجربیات یادگیری و ایجاد اتصال معنوی با محتوا نیز از جمله راهکارهای بهبود کیفیت تدریس محسوب می‌شوند. همچنین، توسعه مهارت‌های مدیریت کلاس، بهره‌گیری از تکنیک‌های تدریس هوشمندانه و پیشرفته، و ارتقاء قابلیت‌های حل مسائل و تفکر ابتکاری از دیگر جنبه‌های مهم در بهبود فرآیند تدریس هستند

کلمات کلیدی: تدریس-نوین-دانش‌آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

در دنیای فعلی آموزش و پرورش، تدریس به عنوان یکی از عوامل اساسی در فرآیند یادگیری و تربیت، به دنبال نوآوری و بهبود مستمر است. معرفی راهکارهای نوین در تدریس، اهمیتی بیش از پیش یافته و این امر از آموزش به سمت یک فرآیند پویا و تعاملی جلب توجه می‌کند. این مقدمه نگاهی کوتاه به عناصر کلیدی مدرنیته در تدریس دارد و بر جلب توجه به ارتقاء کیفیت یادگیری و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان تأکید می‌کند. بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، ترکیب روش‌های تدریس فعال و مشارکتی، و توجه به نیازهای فردی افراد در محیط آموزشی به‌عنوان عناصر اساسی مورد توجه قرار می‌گیرند. رویکردهای مبتنی بر مسائل و پروژه‌ها نیز این ایده را تقویت می‌کنند که یادگیری هنگام استفاده از محتوای واقعی و کاربردی، تجربی و مفهومی تر خواهد بود. از سوی دیگر، ترویج یادگیری مستند و ارتباط مستقیم با زندگی روزمره، افراد را به جهت یادگیری مفید و پایدار ترغیب می‌کند. استفاده از ارزیابی فرایندی و فراگیرانه نیز امکان بهبود پیشرفت فردی را تسهیل می‌کند و از دانش‌آموزان در تحلیل کارها و ارتقاء مهارت‌ها حمایت می‌کند. در مجموع، راهکارهای نوین در تدریس هدف دارند تا فرآیند یادگیری را به یک تجربه جذاب و مفید تبدیل کرده و افراد را برای مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های جامعه آماده‌سازی کنند. همچنین، توسعه مهارت‌های ارتباطی و همکاری به‌عنوان یکی از نقاط مهم تأکید می‌شود. این توانایی‌ها، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا در جمعیت رو به رشد و گوناگون امروزی، با احترام به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی، بهترین نتایج را بگیرند. همچنین، ایجاد محیط یادگیری دینامیک و پویا که به تناسب با نیازها و پیشرفت‌های جامعه تطابق یابد، یک دغدغه اساسی در تدریس مدرن است. این محیط با ایجاد فرصت‌های آموزشی چندحیطه، ارتقاء خلاقیت و تفکر انتقادی دانش‌آموزان را ترویج می‌دهد. با توجه به این اصول و راهکارها، تدریس به‌عنوان یک فرآیند پویا و پیشرو، توانمندی افراد را برای مواجهه با چالش‌های آینده فراهم می‌سازد و نقش اساسی در پیشرفت جامعه و تحول در حوزه آموزش و پرورش دارد.

در این راستا، ترکیبی از ابزارهای فناوری آموزشی و روش‌های تدریس نوین، به معلمان این امکان را می‌دهد که فرآیند یادگیری را به‌صورت فعال‌تر و جذاب‌تر برای دانش‌آموزان ارائه دهند. بهره‌گیری از جدیدترین ابزارهای دیجیتال، ساخت بازی‌های آموزشی و تعامل فعال با منابع آموزشی، این امکان را به وجود می‌آورد که محتوای آموزشی را به نحوی تنوع بخشیده و به نیازهای یادگیری متنوع دانش‌آموزان پاسخ دهد. همچنین، توجه به ابعاد اخلاقی و انسانی در تدریس نوین اهمیت دارد. تربیت فردیت و احترام به ارزش‌های انسانی، علاوه بر انتقال مهارت‌های تخصصی، برنامه درسی را به‌صورت گسترده‌تری شکل می‌دهد و انسجام اجتماعی را تقویت می‌کند. در نتیجه، تدریس با نگاهی نوین، افراد را برای زندگی در جوامع پویا و پیچیده فعلی و آینده آماده می‌سازد و در جهت پیشرفت جامعه و ایجاد ارتباط معنوی با دانش‌آموزان، گام‌های مهمی برمی‌دارد. راهکارهای نوین آموزش شامل استفاده از فناوری‌های آموزشی، ترکیب روش‌های تدریس مشارکتی و فعال، توجه به نیازهای فردی دانش‌آموزان، ترویج یادگیری مستند و

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

محوری، ایجاد محیط‌های یادگیری دینامیک، توسعه مهارت‌های ارتباطی و همکاری، ارزیابی فرایندی و فراگیرانه، و رویکردهای مبتنی بر مسائل و پروژه‌ها می‌شود. این راهکارها با هدف بهبود تجربه یادگیری و ارتقاء توانمندی‌های دانش‌آموزان در جهت مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های جامعه به کار می‌روند.

علاوه بر این، از دیگر راهکارهای نوین در آموزش می‌توان به توجه به تفکر انتقادی و تحلیلی، توسعه مهارت‌های ابتکاری و خلاقیت، و ترویج یادگیری مداوم اشاره کرد. استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی و تکنولوژی‌های مبتنی بر داده، نیز جهت تخصصی‌تر و شخصی‌تر کردن فرآیند یادگیری به کار می‌رود. راهکارهای نوین تدریس همچنین تأکید دارند که معلمان به‌عنوان راهنماهای یادگیری، باید دارای مهارت‌های تدریس هوشمندانه، تعامل فعال با دانش‌آموزان، و توانایی ارتباط مثبت با فناوری باشند. این راهکارها با توجه به تحولات سریع در جوامع دانش‌بنیان، به‌منظور ایجاد فرآیند یادگیری انعطاف‌پذیر و به‌روز، به کار می‌روند.

نقش معلم در زمینه تدریس نوآورانه

معلم با ایفای نقش نوآور در تدریس، می‌تواند:

۱. الهام‌بخشی و راهنمایی:

معلم می‌تواند دانش‌آموزان را به ایده‌ها و حلول‌های نوآورانه الهام بخشد و آن‌ها را در مسیر یادگیری و کشف مسائل هدایت کند.

۲. فعالیت‌های تدریس مبتنی بر مسئله:

ایجاد فضاهای آموزشی که بر پایه حل مسائل و پروژه‌ها می‌باشد، به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که به صورت نوآورانه به چالش‌ها پاسخ دهند.

۳. استفاده از فناوری:

معلم می‌تواند از فناوری‌های آموزشی برای تحریک خلاقیت و تسهیل یادگیری نوآورانه بهره‌مند شود.

۴. تشویق به تفکر انتقادی:

ایجاد فرصت‌ها برای تحلیل انتقادی و پرسش در مواجهه با اطلاعات، از معلم نیازمند توجه به تفکر انتقادی دانش‌آموزان است.

۵. ترویج مهارت‌های زندگی:

آموزش مهارت‌های ارتباطی، همکاری، حل مسائل، و خودنظمی توسط معلم می‌تواند دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های زندگی آماده سازد.

۶. تشویق به خلاقیت:

ارائه فرصت‌ها برای خلاقیت و تفکر خودآگاه به دانش‌آموزان از وظایف معلم در تدریس نوآورانه محسوب می‌شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

به‌طور کلی، معلم با تدریس نوآورانه، دانش‌آموزان را برای آینده‌ای پر از چالش‌ها و فرصت‌ها آماده می‌کند و ایجاد فرآیند یادگیری پویا و انعطاف‌پذیر را ترویج می‌دهد.

۷. ارتقاء مهارت‌های فردی:

معلم می‌تواند به شناخت مهارت‌ها و استعدادها هر دانش‌آموز پرداخته و فرآیند یادگیری را بر اساس نیازهای فردی هدایت کند، این اقدام به ارتقاء توانمندی‌های فردی و نوآوری کمک می‌کند.

۸. ترکیب هوش مصنوعی با تدریس:

استفاده معلم از ابزارها و راهکارهای مبتنی بر هوش مصنوعی برای تحلیل داده‌ها و ارائه بازخوردهای هوشمندانه، به بهبود فرآیند یادگیری و تربیت نوآوری کمک می‌کند.

۹. تشویق به پروژه‌های گروهی:

تشویق دانش‌آموزان به همکاری در پروژه‌های گروهی و حل مسائل به‌صورت تیمی، از مسئولیت‌پذیری و همکاری نوآورانه حمایت می‌کند.

۱۰. آموزش مهارت‌های زندگی:

ارتقاء مهارت‌های زندگی مانند مدیریت زمان، حل مسائل، ارتباطات موثر و انعطاف‌پذیری از وظایف معلم در تدریس نوآورانه است.

۱۱. پیگیری از تغییرات فرهنگی و اجتماعی:

معلم با اطلاعات به‌روز و توانایی درک تغییرات جامعه، می‌تواند محتواها و روش‌های تدریس را به‌روز نگه دارد و با چالش‌ها و تحولات جامعه همگام شود.

به این ترتیب، معلم در تدریس نوآورانه نقش اساسی در ایجاد یک محیط آموزشی پویا، تحولی، و انگیزشی بازی می‌کند که دانش‌آموزان را برای مسائل و فرصت‌های پیچیده و نوآورانه آماده می‌سازد.

نقش دانش‌آموزان

دانش‌آموزان نیز نقش مهمی در یادگیری به وسیله ابزارهای نوین آموزشی ایفا می‌کنند. برخی از نقش‌های آنها عبارتند از:

۱. خودتنظیمی و پیشرفت فردی:

ابزارهای نوین به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که به شیوه‌های یادگیری خودتنظیمی بپردازند و به سرعت در مسیر پیشرفت فردی خود قرار گیرند.

۲. همکاری و ارتباط:

استفاده از فناوری‌ها و ابزارهای مبتنی بر اینترنت مانند انجمن‌های آنلاین و اشتراک گذاری منابع، به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که در تعامل با همکلاسی‌ها و اساتید خود مشارکت کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۳. خلاقیت و تفکر انتقادی: ابزارهای نوین با ایجاد فضاهای تعاملی و بازی‌های آموزشی، خلاقیت و تفکر انتقادی دانش‌آموزان را تشویق می‌کنند.
 ۴. مسئولیت‌پذیری در یادگیری: امکانات مدیریت یادگیری و ابزارهای آموزشی با ویژگی‌های شخصی‌سازی، دانش‌آموزان را به تعهد و مسئولیت‌پذیری در مسیر یادگیری‌شان تشویق می‌کنند.
 ۵. تعامل با محتوای متنوع: دانش‌آموزان می‌توانند از تنوع محتوای آموزشی و چندرسانه‌ای بهره‌مند شوند و در جهت تطبیق با سبک‌های یادگیری شخصی خود اقدام کنند.
 ۶. آموزش مهارت‌های دیجیتال: استفاده از ابزارهای نوین به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های دیجیتال مورد نیاز در جوامع مدرن را پیشرفت بخشند.
 ۷. بهره‌مندی از بازخورد فوری: ابزارهای نوین معمولاً به دانش‌آموزان بازخورد فوری ارائه می‌دهند که این موضوع به بهبود عملکرد و توانمندی‌هایشان کمک می‌کند.
- دانش‌آموزان با بهره‌مندی از این ابزارها، نقش‌آفرینان کلیدی در مسیر یادگیری خود می‌شوند و توانایی خود در مدیریت و بهره‌وری از این امکانات نقش مهمی در پیشرفت فرآیند یادگیری خود ایفا می‌کنند.

ابزارهای آموزشی

- ابزارهای نوین آموزشی شامل مجموعه‌ای از فناوری‌ها، وسایل، و روش‌های آموزشی هستند که برای ارتقاء فرآیند یادگیری و ارتباط بین معلم و دانش‌آموزان استفاده می‌شوند. برخی از این ابزارها شامل موارد زیر می‌باشند:
۱. تلفن‌های هوشمند و تبلت‌ها: این دستگاه‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند تا به راحتی به اطلاعات و منابع آموزشی دسترسی پیدا کنند و از برنامه‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی مختلف استفاده کنند.
 ۲. کامپیوتر و لپ‌تاپ: این دستگاه‌ها به دانش‌آموزان امکان فعالیت در محیط‌های آموزشی آنلاین، تحقیقات در مورد موضوعات مختلف، و انجام تمرینات و پروژه‌های آموزشی را می‌دهند.
 ۳. واقعیت افزوده و واقعیت مجازی: این فناوری‌ها به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند تا به صورت تعاملی با محتوای آموزشی تعامل کنند و

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تجربه‌های آموزشی فراگیرانه و جذاب را تجربه کنند.

۴. بازی‌های آموزشی:

بازی‌های آموزشی با استفاده از روش‌های آموزشی بازی‌افزاری، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا مفاهیم را به صورت جذاب‌تری فرا بگیرند و مهارت‌های ضروری را تقویت کنند.

۵. سامانه‌های مدیریت یادگیری

این سامانه‌ها به معلمان امکان فراهم کردن محتواهای آموزشی، ارسال تمرینات و آزمون‌ها، و مدیریت فعالیت‌های دانش‌آموزان را می‌دهند.

۶. وبسایت‌های آموزشی و منابع آنلاین:

وبسایت‌های متعددی وجود دارند که به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند تا به منابع آموزشی مختلف دسترسی پیدا کنند و از آنها بهره‌مند شوند.

۷. وسایل نرم‌افزاری آموزشی:

نرم‌افزارهای آموزشی مختلفی وجود دارند که به دانش‌آموزان امکان فراهم آوردن تمرینات، محاکمه‌ها، و فعالیت‌های آموزشی متنوع را می‌دهند.

۸. ابزارهای نوین مبتنی بر هوش مصنوعی و تجزیه و تحلیل داده:

این ابزارها به معلمان و دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا فرآیند یادگیری را بهبود بخشند و با استفاده از داده‌ها و اطلاعات موجود، روش‌های یادگیری بهینه‌تری را ارائه دهند.

این تنها چند نمونه از ابزارهای نوین آموزشی هستند که در حال حاضر در عرصه آموزش مورد استفاده قرار می‌گیرند و به کمک آنها، فرآیند یادگیری می‌تواند جذاب‌تر، موثرتر، و کارآمدتر باشد.

نتیجه‌گیری

ابزارهای نوین آموزشی از اهمیت بسیاری در فرآیند یادگیری برخوردارند. این ابزارها با توجه به پیشرفت‌های فناوری، امکانات متنوعی را برای معلمان و دانش‌آموزان فراهم کرده و بهبود محتوا، تفاوت‌های فردی، و تعامل در فرآیند آموزش را ترویج می‌دهند. از طریق استفاده هوشمندانه از این ابزارها، فرآیند یادگیری نه تنها مؤثرتر و جذاب‌تر می‌شود بلکه به افراد این امکان را می‌دهد تا مهارت‌ها و دانش‌های مورد نیاز برای موفقیت در جوامع مدرن را تجربه کنند.

به طور کلی، ترکیب مهارت‌های نوآورانه معلمان و فراهم کردن ابزارهای نوین برای دانش‌آموزان، به یک محیط یادگیری پویا، انعطاف‌پذیر، و متنوع منجر می‌شود. این فرآیند نه تنها مسیر یادگیری را بهینه می‌کند بلکه افراد را برای مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های جهان مدرن آماده می‌سازد. همچنین، تأکید بر توانمندی‌های فردی، تعامل اجتماعی، و توسعه مهارت‌های زندگی، به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا به عنوان شهروندان مسئول و مؤثر در جامعه

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

به سر ببرند. از این رو، استفاده هوشمندانه از ابزارهای نوین آموزشی و تدریس نوآورانه تأثیرات مثبت بسیاری بر روی فرآیند آموزش و یادگیری دارد و در راستای آموزش مطلوب و موفقیت فردی و اجتماعی افراد سهیم می‌شود.

در مسیر تحولات آموزشی، نه تنها معلمان و دانش‌آموزان، بلکه تمامی ارکان جامعه درگیر این فرآیند هستند. تسلط به ابزارهای نوین و تدریس نوآورانه، نه تنها به بهبود فرآیند یادگیری کمک می‌کند بلکه توانایی فردی و جمعی را برای مواجهه با چالش‌ها و تغییرات جوامع معاصر تقویت می‌کند. همچنین، توجه به افراد به عنوان یک جامعه یادگیرنده، ایجاد فضاهای کارآمد و پشتیبانی از تفکر خلاق، توانمندسازی فردی، و ارتقاء همکاری‌های موثر به عنوان اصول اساسی در تدریس نوآورانه به‌شمار می‌روند. با این رویکرد، آموزش به‌عنوان یک فرآیند پویا و تطابقی با نیازها و امکانات فناوری، به افراد این امکان را می‌دهد تا به‌روز با تحولات جامعه و فرهنگی باشند و به شکلی خلاقانه و موثر در جهت تحولات آینده هدایت شوند.

منابع:

مقاله " روش های تدریس و خلاقیت در آن " برگرفته از سایت: t.hgi.g.parsi.blog.com

سلیمانی، افشین « کلاس خلاقیت » انتشارات انجمن اولیاء و مربیان . :تابستان ۱۳۸۱

آقایی فیشانی، تیمور: خلاقیت و نوآوری در انسان‌ها و سازمان‌ها، انتشارات ترمه، ۱۳۷۷

رحال‌زاده، رضا: روش شناسی تدریس مطالعه‌ای درباره طراحی آموزشی، چاپ اول، انتشارات ترمه، ۱۳۷۷.

لوول، سوئز: اندازه‌گیری و ارزشیابی در آموزش و پرورش، ترجمه و تألیف حمزه گنجی، مؤسسه انتشارات بعثت، ۱۳۷۷.